

21/

Professuren i statskunskap

vid Lunds universitet har sökts av fyra docenter, vilka alla förklarats kompetenta. De tre sakkunnigas utlåtanden ger docent Westerståhl den bästa poängsiffran; professor Hessler har satt honom i första rummet, professorerna Heckscher och Lagerroth i det andra. Docent Stjernquist har fått en första, en andra och en tredje placering, docent Thermanius en första och två tredje placeringar. Trots detta har av humanistiska sektionens medlemmar tretton satt Stjernquist och tio Thermanius i första rummet, medan ingen enda röstat på den enligt sakkunnigutredningen mest meriterade sökanden; flertalet sektionsmedlemmar har rent av placerat Westerståhl först i tredje rummet. Resultatet måste för den utomstående te sig förbluffande. Förklaringen är emellertid lika enkel som oroande; Stjernquist är docent i Lund, Thermanius har under många år tidigare tjänstgjort som docent i Lund. Westerståhl har visserligen förträffliga meriter, men inga meriter från Lund. Tydligt har den nuvarande och den förutvarande Lundadocenten fått starkt stöd av vissa professorer, och genom denna "partibildning" har Westerståhl ställts utanför. Utan att ta ställning till kompetensfrågan kan man konstatera att de lokala synpunkter — eller rättare sympatier — som stundom gör sig gällande vid professorstillsättningar i detta fall kommit att dominera på ett exceptionellt påtagligt sätt.

D • N

22/1 1951

Att kompromettera sig

Högerns och folkpartiets talesmän i remissdebatten gav klarhet på en punkt: de vill i varje fall att Sverige i FN skall medverka till Kinas utpekande som angripare. Några socialdemokrater och bondeförbundare sade också ifrån, i rakt motsatt riktning — utom hr Nerman, som i en välbehövlig kritik av rent defätistiska tongångar ställde sig på solidaritetsslinjen. De främsta representanterna för socialdemokratin och bondeförbundet föredrog att tala utan att tala om hur de står till den aktuella frågan. Deras kritik mot oppositionen tyder emellertid på att de vacklar mellan ren negativism och motvilligt erkännande av fakta.

Ty vad det här gäller är att erkänna fakta, att åtminstone erkänna fakta. Med särskild skärpa framhövdes detta av hr Petré: "Det är ett faktum att Kina står som angripare i Korea och motståndare till FN-trupperna. Att i en resolution av FN kunna gå förbi dessa faktiska förhållanden har jag svårt att tänka mig." Utrikesministern erkänner att Kina är angripare. Men han betonar samtidigt att vi har fri prövningsrätt enligt Achesonplanen. Innebär alltså denna prövningsrätt att vi i FN kan vägra att vidgå fakta som av alla (utom kommunisterna) vidgås i den svenska riksdagen? Det är riktigt att vad som är sant i Jena stundom kan vara grov lögn i Heidelberg. Men hr Undén driver denna tanke för långt då han själv anser sig berättigad att tala sanning i Stockholm, men vägrar erkänna sanningen i Lake Success. Vår prövningsrätt omfattar självfallet alla åtgärder som kan föreslås med anledning av Kinas utpekande som angripare. Men ingen kan vid Achesonplanens utformande ha tänkt sig att prövningsrätten också gäller frågan om sanning eller lögn inför uppenbara och ostridiga fakta.

Hr Undén skämtar inte, som någon med svenska förhållanden helt obekant skulle kunna tro, han anser sig uppträda som jurist. Det står i god överensstämmelse med hans hållning att han varnade hr Wedén — närmast med anledning av

dennes erinringar om opinionen i USA — för att anlägga moraliska synpunkter. Det är naturligt för hr Undén att tala så — moralist då han stod utanför regeringen, utlämnare av balterna och försvarare av den ryska erövringen så snart han blev utrikesminister. Men inte desto mindre är det farligt. Det innebär att utrikesledningen saknar känsla för de moraliska opinionerna, de känslor av demokratisk sammanhållning inför diktaturhotet som kan bli avgörande för den fria världens och vår egen framtid. Dessa förmenta realister, som upphör att tro på moraliska och ideella föreställningar, blir blinda för halva verkligheten.

Varför finns inom socialdemokratin denna benägenhet att driva isolationismen till sådan ytterlighet att Sverige kanske ensamt bland Europas demokratier kan tänkas komma att säga nej till faktum — Kinas angrepp i Korea? Möjligen spelar inrikespolitiska synpunkter in. Inför en publik som är okunnig om och systematiskt hålles i okunnighet om utrikespolitiken är det måhända taktiskt lämpligt med en agitation som utnålar motståndarna som krigshetsare, även om det sker på orimliga grunder. Den tankegången skymtar ibland, men är i sin tanklösa gemenhet säkerligen förbehållen partiets grövsta demagoger. En annan linje framträder hos hr Wigforss; den erinrar om den gamla amerikanska isolationism som i lugn och ro ville göra USA till ett mönsterland och lyckades undvika att bli medveten om den hotande faran. En roll spelar sannolikt "den tredje ståndpunkten" och halvkommunismen med fru Lindström och hr Branting som företrädare. Hr Branting, som inte faller ett yttrande som kan tilltala en demokrat eller irritera en kommunist, är fortfarande, trots sina klara Moskvasympatier, medlem av socialdemokratin, och man vet inte om man skall förvåna sig mest över att partiet godtar honom eller över att han har panna att stanna kvar i partiet.

Det är emellertid rädsan för att kompromettera sig i ryska ögon som av regeringspartiets talesman i andra kammaren,

hr Fast, ställdes i förgrunden — samtidigt som hans partivänner hånade tanken att det skulle vara farligt för Sverige att kompromettera sig i USA. Lustigt nog förklarade hr Fast i samma andedrag att de ryska angreppen i press och radio inte kunde kompromettera oss, trots att han inte kan antas vara okunnig om att press och radio i Ryssland är dirigerade av regeringen.

Enligt de ryska opinionsorganen är vi redan grundligt komprometterade. En hel samling av uttalanden från de senaste veckorna klagör detta. Till dessa uttalanden hör en artikel i Pravda den 8 januari. Socialdemokraterna, heter det här, visar att de "fullständigt understödjer USA:s aggressiva imperialistiska politik"; bakom "neutralitetsskärmen" förvand-

las "Sverige och de andra skandinaviska länderna till uppmarschområden för militära äventyr"; "ingen har ännu så skickligt och slugt genomfört den proamerikanska politiken i Skandinavien som socialförrädarna" (dvs. socialdemokraterna); "högersocialdemokratin är en rörelse som hjälper imperialisterna att förbereda ett nytt världskrig". På samma sätt i satellitstaterna; den polska pressen rasar mot den svenska regeringen under loyprisanse av hr Georg Branting.

Från sin synpunkt har rysarna rätt. För dem finns blott motståndare eller slavar, och slavar är vi inte. Men har den svenska socialdemokratin rätt då den vid dessa piskrapp fortfarande drives av fruktan att kompromettera sig?

521/1

O'Connellbron och Dublins centrum efter de häftiga striderna under påskupproret 1916.

Roman om revolution

Den IRLÄNDSKA frågan hade i årtionden stått i förgrunden av och långa tider dominerat brittisk politik då det engelska parlamentet strax före det första världskriget beslöt att bevilja Irland (utom det protestantiska Ulster) vidsträckt självstyrelse. Beslutet tillfredsställde inte de irländska nationalisterna och inte heller den brittiska högern, och många fruktade ett inbördeskrig på Irland. Världskrigets utbrott, i förening med den eftergift som England gjort, medförde en avspänning; ledaren av det största irländska partiet i underhuset, Redmond, förklarade att man efter vad som skett var beredd att utan tvekan stödja Englands sak, och massor av irländska frivilliga ingick i den brittiska armén.

Den moderata "nationalism" som Redmond och hans kolleger företrädde höll emellertid redan på att mista sitt grepp över det irländska folket. Det radikala Sinn-Feinpartiet, som krävde självständighet för Irland, vann ständigt terräng och ryggade inte tillbaka för att med tysk hjälp förbereda ett uppror på Irland. Vid påsken 1916 kom revolten till stånd. Den var illa förberedd, och endast några tusen av de många tiotusental som anslutit sig till upprorsrörelsen deltog i försöket. Den 24 april besattes en rad offentliga byggnader i Dublin under ledning av män som Pearse, Connolly och De Valera. Efter en veckas gatustrider, som kostade några hundra i döda och några tusen i sårade, var revolten krossad. Sexton irländska ledare avrättades och över två tusen dömdes till fängelsestraff. Påskupproret ingick snabbt i den

LIAM O'FLAHERTY.

skatt av legender och traditioner ur vilken, den irländska frihetsrörelsen hämtat kraft.

Om detta uppror har Irlands mest kände levande författare, Liam O'Flaherty, skrivit en nysst utkommen roman (*Insurrection*, Victor Gollancz, pris 9/6). Till stor del är boken helt enkelt en spännande och skakande berättelse om striderna. Den är inte primitivt propagandistisk; engelsmännen skildras utan hat — om också England framstår som det förtvylade och utsugande landet —, och författaren söker inte dölja att flertalet irländare stod likgiltiga, främmande eller avvisande till revolten. Men ändå blir boken en hymn till påskupproret, ja, till upproret i och för sig såsom uttryck för handlingens heroism och mytbildande kraft.

Bland de många deltagare i upproret som karaktäriseras med skärpa blir särskilt tre gestalter levande för läsaren. Den unge Bartly Madden, som förtjänat pengar i England och